

SAMENVATTEND RAPPORT COVID-19 VACCINATIE BEREIDHEID BIJ HUISARTSEN

September 2020 – Februari 2021

IN SAMENWERKING MET:

ARTSENKRANT – LE JOURNAL DU MÉDECIN

COLLÈGE DE MÉDECINE GÉNÉRALE

DOMUS MEDICA

SOCIÉTÉ SCIENTIFIQUE DE MÉDECINE GÉNÉRALE

ULB - DÉPARTEMENT DE MÉDECINE GÉNÉRALE

Sciensano

Epidemiologie en volksgezondheid – Gezondheidszorgonderzoek

Netwerk van Huisartsenpeilpraktijken

April 2021 • Brussel • België

Depotnummer: D/2021/14.440/27

Auteurs

Robrecht De Schreye (Sciensano)

•

Amélie Van Vyve (Sciensano)

•

Sarah Moreels (Sciensano)

•

Geert Goderis (ULB)

•

Béatrice Scholtes (ULiège)

•

Samuel Coenen (UAntwerpen)

•

Geert Verrijken (Artsenkrant)

Contactpersoon: Robrecht De Schreye • T + 32 2 642 54 13 • robrecht.deschreye@siensano.be

Gelieve te citeren als: De Schreye.R, Van Vyve.A, Moreels.S, Goderis.G, Scholtes.B, Coenen. S Verrijken.G. Samenvattend rapport COVID-19 vaccinatie bereidheid bij huisartsen. Brussel, België; Sciensano; Rapportnummer: D/2021/14.440/27 Beschikbaar op: <https://doi.org/10.25608/xbg3-te48>

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	4
SAMENVATTING RESULTATEN	5
METHODOLOGIE EN RESULTATEN PER ONDERZOEK	6
1. ARTSENKRANT ENQUÊTE COVID-19	6
1.1 Methode	6
1.2 Resultaten	6
2. DE HUISARTSENPEILPRAKTIJKEN VAN SCIENSANO	7
2.1 Methode	7
2.2 Resultaten	7
3. DE CHARMING STUDIE VAN SCIENSANO	8
3.1 Methode	8
3.2 Resultaten	8
4. ULB BEVRAGING OVER HET STANDPUNT VAN HUISARTSEN OVER COVID-19 VACCINATIE	9
4.1 Methode	9
4.2 Resultaten	9
INSPANNINGEN VOOR INFORMATIEVERSTREKKING	10
CONCLUSIE	11
REFERENTIES	12
IN SAMENWERKING MET	13

INLEIDING

Huisartsen spelen een cruciale rol in het beheersen van de COVID-19 epidemie in België. In 2021 zijn en worden ze bovendien spilfiguren bij verschillende stappen van de vaccinatiecampagne tegen COVID-19. Niet alleen zijn Belgische huisartsen rechtstreeks betrokken bij de vaccinatie, ze zijn voor veel patiënten ook het eerste aanspreekpunt voor informatie over alles wat covid-19 en vaccinatie betreft. In die rol zorgen ze voor informatie en stellen ze vertrouwen in de beschikbare vaccins en het vaccinatieproces.

Omwille van hun brede betrokkenheid bij de vaccinatiecampagne, is het belangrijk de kennis en attitude van de artsen ten opzichte van vaccinatie te onderzoeken. Enkel indien zij voldoende geïnformeerd zijn en zelf bereid zijn deel te nemen aan de vaccinatiecampagne, kunnen ze een positieve invloed hebben op het succes van die campagne. Daarom besloten eind 2020 een aantal onderzoekers (onafhankelijk van elkaar) om de vaccinatie bereidheid bij huisartsen te gaan toetsen, in de aanloop naar de vaccinatiecampagne.

Dit rapport vat de belangrijkste bevindingen van deze onderzoeken samen, om beleidsmakers en geïnteresseerden te informeren over de kennis en attitude van Belgische huisartsen in verband met COVID-19 vaccinatie. Volgende onderzoeken werden opgenomen in dit rapport:

1. Artsenkrant: bevraging COVID-19 van 21 tot 27 september 2020;
2. Huisartsenpeilpraktijken van Sciensano: bevraging van 14 tot 17 december 2020;
3. CHARMING studie (Coronavirus HuisARTsenpraktijk – Médecine Générale) van Sciensano, in samenwerking met UAntwerpen en ULiège: bevraging van 24 december 2020 tot 8 januari 2021 en van 25 tot 31 januari 2021;
4. ULB bevraging van de positie van huisartsen ten opzichte van COVID-19 vaccinatie: bevraging van 14 januari tot 13 februari 2021.

Tijdens dezelfde periode (december 2020 – februari 2021) vonden op grote schaal initiatieven plaats om huisartsen te informeren over de opstartende vaccinatiecampagne en over de werking en mogelijke risico's van de nieuwe covid-19 vaccins. Overlegmomenten werden georganiseerd om vragen van betrokken huisartsen te beantwoorden. Verderop in dit rapport geven we een kort overzicht van de inspanningen van de belangrijkste initiatiefnemers in deze: Domus Medica en het Collège de Médecins Généralistes.

SAMENVATTING RESULTATEN

Tabel 1: Belangrijkste resultaten uit elke studie over de vaccinatie bereidheid bij Belgische huisartsen, met timing en deelnemers aan het onderzoek.

Timing	Onderzoek	Populatie	Vraag (samengevat)*	Resultaat**
21 tot 27 september 2020	Artsenkrant	450 huisartsen	Ik zou mijn patiënten actief aanraden zich te laten vaccineren tegen COVID-19 (...).	66%
			Ik laat mezelf vaccineren tegen COVID-19.	59%
			Als er straks een vaccin tegen COVID-19 beschikbaar is (...), is dat vaccin "betrouwbaar" of "zeer betrouwbaar".	70%
14 tot 17 december 2020	Sciensano Huisartsen peilpraktijken	42 peilartsen	Ik raad mijn patiënten aan zich te laten vaccineren tegen COVID-19.	93%
			Ik laat mezelf vaccineren tegen COVID-19.	83%
			Ik kreeg onvoldoende informatie over beschikbare COVID-19 vaccins van de gezondheidsautoriteiten.	57%
24 december 2020 tot 8 januari 2021	CHARMING van Sciensano, UAntwerpen en ULiège	2096 huisartsen	Ik wil me (laten) vaccineren zodra er een vaccin beschikbaar is. ("akkoord" of "helemaal akkoord")	89%
25 tot 31 januari 2021		2356 huisartsen		94%
14 januari tot 13 februari 2021	ULB bevraging positie van huisartsen t.o.v. COVID-19 vaccinatie	490 Franstalige huisartsen	Werkt u pro-actief op vlak van vaccinatie en stelt u uw patiënten voor zich te laten vaccineren tegen Covid19? (antwoord: "eerder ja" of "zeker ja")	92%
			Heeft u het vaccin al ontvangen of de intentie uzelf te laten vaccineren tegen het Sars-Covid-2 ('Covid19') virus? "eerder ja" of "zeker ja"	92%
			Denkt u een rol te zullen spelen in de COVID-19 vaccinatiecampagne? (antwoord: "eerder ja" of "zeker ja")	97%
			Denkt u over voldoende argumenten en informatie te beschikken om uw patiënten en/of omgeving te motiveren zich te laten vaccineren tegen Covid19? (antwoord: "eerder ja" of "zeker ja")	90%

*Franstalige vragen werden vrij vertaald, met goedkeuring van de betrokken onderzoekers

**Steeds uitgedrukt als een percentage van de populatie dat positief antwoordde op de vraag.

METHODOLOGIE EN RESULTATEN PER ONDERZOEK

1. ARTSENKRANT ENQUÊTE COVID-19

1.1 METHODE

De vragenlijst bestaat uit 6 items die rechtstreeks vragen naar attitude van de arts m.b.t. vaccinatie algemeen en COVID-19 vaccinatie specifiek, gebruik makend van 5-punt schalen van “zeer betrouwbaar” tot “zeer onbetrouwbaar” en enkele verschillende 3-punt schalen.

In totaal beantwoordden 836 artsen de zes gestelde vragen, waarvan 538 Nederlandstaligen en 299 Franstaligen. 450 daarvan waren huisartsen en huisartsen in opleiding en 368 waren specialisten of specialisten in opleiding.

Deelname was mogelijk via de websites Artsenkrant.com en lejournaldumedecin.com van maandag 21 tot en met zondag 27 september 2020. Een uitnodiging tot deelname werd verstuurd via 3 nieuwsbrieven van Artsenkrant en Le Journal du Médecin.

Publicatie van de resultaten gebeurde in de printversie van Artsenkrant en Le Journal du Médecin van 1 oktober 2020.

1.2 RESULTATEN

Negen artsen op tien is overtuigd dat vaccins in het algemeen betrouwbaar tot zeer betrouwbaar zijn. Dat vertrouwen is meer uitgesproken bij artsen-specialisten dan bij huisartsen (87%). Negen artsen op tien raadt risicopatiënten actief aan om zich tegen griep te laten vaccineren. Bijna 35% zal dat dit griepseizoen zelfs nadrukkelijker doen dan andere jaren.

Het nieuwe covid-19-vaccin wordt minder enthousiast onthaald. Meer dan 15% van de artsen beschouwt dit als (zeer) onbetrouwbaar. Slechts 72% denkt dat het (zeer) betrouwbaar is. Sterker nog, van de huisartsen heeft amper 70% er (zeer veel) vertrouwen in. Bij de specialisten gaat het over 75%.

Slechts 68% van de dokters zegt zijn of haar patiënten actief tot covid-19-vaccinatie te zullen aansporen. Bij artsen-specialisten loopt dat op tot 71%. Op de vraag of ze zichzelf zouden (laten) vaccineren tegen COVID antwoordt 37% ontkennend. Daarvan zegt 23% duidelijk neen en bijna 14% weet het niet.

Meer info

Voor meer info over deze studie: Geert.Verrijken@roularta.be

2. DE HUISARTSENPEILPRAKTIJKEN VAN SCIENSANO

2.1 METHODE

De vragenlijst bestaat uit 8 items die rechtstreeks vragen naar attitude van de arts m.b.t. vaccinatie algemeen en COVID-19 vaccinatie, gebruik makend van vraag-specifieke schalen.

Deelname was mogelijk via een online vragenlijst van 14 tot en met 17 december 2020. Een uitnodiging tot deelname werd verstuurd naar 101 regelmatig deelnemende peilartsen, representatief verspreid over België.

Het netwerk van Huisartsenpeilpraktijken van Sciensano werd opgericht in 1979. Het netwerk verzamelt morbiditeitsdata voor een breed scala aan infectieuze en niet-infectieuze ziekten gezien door huisartsen in België. Onderzoek toonde aan dat de territoriale spreiding van het netwerk in België representatief is naar bevolkingsdichtheid en dat de verdeling naar geslacht en leeftijd van huisartsen binnen en buiten het netwerk per regio vergelijkbaar is.^(1,2)

In totaal beantwoordden 43 artsen de gestelde vragen, waarvan 67% Nederlandstaligen en 33% Franstaligen. 55% van de deelnemende artsen werkt in een groepspraktijk en 51% is vrouw. De mediane leeftijd van deelnemende huisartsen is 60 jaar.

Publicatie van de resultaten gebeurde in een intern Sciensano rapport van 18 december 2020.

2.2 RESULTATEN

Meer dan 9 op 10 van de deelnemende huisartsen vindt de beschikbare COVID-19 vaccins betrouwbaar of zeer betrouwbaar en meer dan 95% raadt zijn of haar patiënten aan zich te laten vaccineren tegen COVID-19.

Een grote meerderheid van de bevroegde huisartsen zegt zichzelf te zullen laten vaccineren (83%)

De belangrijkste redenen om vaccinatie niet aan te raden zijn de vrees voor te veel negatieve bijwerkingen en te weinig informatie over de beschikbare vaccins. De voornaamste reden tot twijfel tot zichzelf laten vaccineren is dat er momenteel te weinig informatie voorhanden is om een correcte inschatting te maken.

Daarbij aansluitend vindt 57% van de deelnemende artsen dat ze onvoldoende duidelijke informatie hebben ontvangen van gezondheidsautoriteiten over beschikbare COVID-19 vaccins.

Algemeen kunnen we concluderen dat het vertrouwen in de beschikbare COVID-19 vaccins bij bevroegde peilartsen midden december groot was, maar dat er tegelijk een sterke vraag was naar meer informatie over de beschikbare vaccins.

Meer info

Voor meer info over deze studie: <https://www.sciensano.be/nl/netwerk-van-huisartsenpeilpraktijken>

Of robrecht.deschreye@sciensano.be

3. DE CHARMING STUDIE VAN SCIENSANO

3.1 METHODE

De Coronavirus HuisARTsenpraktijk Médecine Générale (CHARMING) studie door Scienano, UAntwerpen en ULiège onderzoekt de seroprevalentie van SARS-CoV-2 bij eerstelijnszorgverleners in België over een periode van 12 maanden. In de eerste fase (24 december 2020 tot 8 januari 2021) en tweede fase (25-31 januari 2021) van het project bevatte de vragenlijst die aan de deelnemers werd aangeboden om het resultaat van hun sneltest te noteren, een vraag over vaccinatie. Hierbij lag de nadruk op hun bereidheid zich te laten vaccineren wanneer een vaccin beschikbaar komt.

Tijdens het eerste meetmoment vulden 2096 huisartsen (38% mannen, 62% vrouwen, mediane leeftijd 43 jaar) uit heel België de vragenlijst in, bij het tweede meetmoment 2356 (37% mannen, 63% vrouwen en mediane leeftijd 44 jaar). Deelnemende huisartsen zijn geografisch en socio-demografisch behoorlijk representatief voor België (na vergelijking met IMA gegevens voor 2020).

De rekrutering van huisartsen gebeurde met de steun van Domus Medica, Collège de Médecine Générale, Medi-sfeer en de universiteiten van Brussel, Gent en Leuven.

3.2 RESULTATEN

Onderstaande tabel vat de belangrijkste resultaten samen.

Tabel 2: het percentage huisartsen in beide meetmomenten dat 'mee eens' of 'volledig mee eens' antwoordt op de vraag gevaccineerd te willen worden zodra een vaccin beschikbaar is.

	Meetmoment 1 (24/12/2020 - 8/1/2020)		Meetmoment 2 (25-31/1/2021)	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Gewest				
Brussel	141	80%	176	88%
Vlaanderen	1357	93%	1514	96%
Wallonië	370	81%	524	91%
Type praktijk (missing: n = 23)			Missing: n = 29	
Solo	409	88%	493	92%
Duo	311	90%	369	94%
Group	467	93%	521	94%
Wijkgezondheidscentrum	665	88%	807	95%
Geslacht (missing: n = 2)				
Man	704	92%	813	94%
Vrouw	1162	88%	1399	94%
Totaal	1868	89%	2214	94%

Voor meer info over deze studie: beatrice.scholtes@uliege.be en samuel.coenen@uantwerpen.be

4. ULB BEVRAGING OVER HET STANDPUNT VAN HUISARTSEN OVER COVID-19 VACCINATIE

4.1 METHODE

Dit onderzoeksproject peilt naar het standpunt van huisartsen over COVID-19 vaccinatie, via een online vragenlijst. Ook wordt gevraagd naar wat Belgische huisartsen denken over hun eigen rol als behandelend arts in de vaccinatiecampagne. Het bevat in totaal 9 vragen naar de achtergrond van de huisarts en 5 gesloten vragen, met steeds dezelfde vier mogelijke antwoorden: “Helemaal niet”, “Eerder niet”, “Eerder wel”, “Helemaal wel”. Daarbovenop werd aan deelnemers de mogelijkheid geboden tekstueel meer uitleg te geven via een aantal open bijvragen bij elke gesloten vraag.

De vragenlijsten waren online beschikbaar tussen 14 januari en 13 februari 2021. In totaal namen 490 huisartsen deel. Ze werden voornamelijk naar Franstalige artsen verspreid, in samenwerking met volgende partners: ULB, SSMG, CMG, Sciensano en de huisartsenkringen.

Bijna de helft van de deelnemers werkt in een stedelijke omgeving (48%) en ongeveer evenveel vrouwen (51%) als mannen (49%) namen deel. Iets meer dan de helft (52%) werkt in een solopraktijk, 30% in een groepspraktijk en 18% in een wijkgezondheidscentrum. Meer dan 90% beoefent traditionele geneeskunde en iets meer dan 4% homeopathie.

De resultaten werden op 27 februari gepubliceerd in Medi-Sphère en zullen worden opgenomen in toekomstige wetenschappelijke publicaties. Bovendien worden nog bijkomende kwalitatieve analyses uitgevoerd in de loop van maart 2021.

4.2 RESULTATEN

Van de deelnemende huisartsen wil 92% zich laten vaccineren of al een vaccin te hebben ontvangen. Bijna alle artsen (97%) zien zichzelf een rol spelen in de vaccinatiecampagne. Een even grote meerderheid geeft aan hun patiënten aan te raden zich te laten vaccineren tegen Covid19.

Toch blijkt uit de bijkomende tekstuele opmerkingen dat er bij een groot aantal huisartsen nog vragen zijn, bijvoorbeeld over de langetermijneffecten van RNA-vaccins. Er is nog nood aan meer wetenschappelijke informatie en ook duidelijkheid vanuit het beleid over het managen van de crisis.

Meer info

Voor meer info over deze studie: geert.goderis@ulb.be

INSPANNINGEN VOOR INFORMATIEVERSTREKKING

Een belangrijk aspect van de voorbereiding van huisartsen op hun rol in de COVID-19 vaccinatiecampagne bestaat in het verstrekken van informatie en het organiseren van fora voor het stellen van vragen. De voornaamste, maar natuurlijk niet de enige, trekkers die die taken in België op zich nemen voor huisartsen zijn Domus Medica (DM), de Société Scientifique des Médecins Généralistes (SSMG) en het Collège des Médecins Généralistes (CMG). Hieronder geven we een kleine greep uit het aanbod van informatieverstrekkingen- en sensibiliseringsinspanningen die zij de voorbije maanden geleverd hebben, in de aanloop naar de COVID-19 vaccinatie. Het doel is niet om volledig te zijn, aangezien het om een heel groot aantal initiatieven gaat, met vele betrokken partners.

1. Nieuwsbrieven: elke week verschijnen twee nieuwsbrieven, zowel van DM als van SSMG. Beiden behandelen regelmatig COVID-19 vaccinatie gerelateerde thema's en geven daarbij de meest actuele wetenschappelijke informatie.

2. Websites:

DM publiceert actuele informatie op de website vaccinatiedossier:

<https://www.domusmedica.be/richtlijnen/themadossiers/vaccinaties/covid-19-coronavirus-vaccinatie>).

SSMG publiceert communicatie van het CMG op de website: <https://www.ssmg.be/covid-19-communicaties/> De websites worden gebruikt voor het verspreiden van een heel aantal publicaties, bijvoorbeeld de beslissingsboom voor huisartsen, ontwikkeld door KCE en CMG.

3. Huisartsenkringen: Zowel DM als CGM delen info met de huisartsenkringen, op eigen initiatief en op initiatief van de kringen zelf.

4. Webinars: sinds december 2020 werden een aantal webinars georganiseerd door DM en CMG over COVID-19 vaccinatie. Op de webinars werd uitgebreid tijd voorzien om vragen van huisartsen te beantwoorden door verschillende experts ter zake:

Webinars DM:

- 15 december 2020: webinar met dr. Pierre Van Damme (250 aanwezigen van alle Vlaamse en Brusselse nederlandstalige huisartsenkringen)
- 19 januari 2021: webinar aan huisartsenkringen over sneltesten en vaccinatie
- 27 januari 2021: webinar met dr. Pierre Van Damme over COVID-19 actualiteit: (+/- 700 deelnemende huisartsen)
- 2 februari 2021: webinar over uitnodigen van prioritaire groepen

Webinars CMG:

- 11 november 2020: webinar over o.a. behandeling van Covid-19-patiënten thuis, gaf aanleiding tot een eerste reeks FAQ's op de website.
- 5 december 2020: webinar over o.a. immunisatie. De hier gestelde vragen en antwoorden werden ook opgenomen in de FAQ.
- 5 januari 2021: webinar over verschillende thema's opgesplitst in videovignettes (ook gepubliceerd nadien), die elk één vraag behandelen.

Voor meer info over de inspanningen van DM: gert.merckx@domusmedica.be

Voor meer info over de inspanningen van CMG: info@lecmg.be

CONCLUSIE

In totaal werd een groot aantal artsen bevroegd, verspreid over België en over verschillende momenten in de tijd. Op basis van de bovenstaande gegevens kunnen we besluiten dat de attitude bij Belgische huisartsen algemeen positief is. Ook stelden we vast dat een groot aantal huisartsen zichzelf wilden informeren over Covid-19 vaccinatie, gezien de grote interesse in de georganiseerde webinars.

We zien bovendien een positieve trend: in februari 2021 waren attitudes van huisartsen vaker positief dan eind 2020. Dit gaat samen met een gelijktijdige trend van informatie- en inspanningsacties van de verschillende huisartsenverenigingen. Voor december 2020 was er nog relatief weinig informatie, zowel wetenschappelijke kennis over de werking van de beschikbare vaccins, als praktische informatie over de vaccinatiecampagne en de rol van de huisarts hierbij. Er werden daarom in die periode ook nog geen webinars georganiseerd over COVID-19 vaccinatie. Dit suggereert dat de inspanningen vruchten hebben afgeworpen, aangezien ook gelijktijdig de vaccinatie bereidheid bij Belgische huisartsen steeg.

REFERENTIES

1. Boffin N, Moreels S, Deblonde J, Van Casteren V. Four sexually transmitted infections (STIs) in Belgian general practice: first results (2013-2014) of a nationwide continuing surveillance study. *BMJ Open*. 2017 Jan 27;7(1):e012118.
2. Boffin N, Antoine J, Moreels S, Wanyama S, De Ridder K, Peremans L, et al. General practice patients treated for substance use problems: a cross-national observational study in Belgium. *BMC Public Health*. 2016 Dec 8;16(1):1235.

IN SAMENWERKING MET

CONTACT

Robrecht De Schreye • T + 32 2 642 54 13 • robrecht.deschreye@siensano.be

MEER INFO

—
Bezoek onze website
>www.sciensano.be of
contacteer ons op
>info@siensano.be

Sciensano • Juliette Wytsmanstraat 14 • Brussel • België • T + 32 2 642 51 11 • T pers+ 32 2 642 54 20 •
info@siensano.be • www.sciensano.be

Verantwoordelijke uitgever: Christian Léonard, Algemeen directeur • Juliette Wytsmanstraat 14 • Brussel • België • D/2020/14.440/85